

The background of the cover is a painting. It depicts a hand in shades of blue and white, gently cradling a globe of the Earth. The globe is rendered in dark blue and black tones, with some lighter areas suggesting continents. In the upper right corner, a large, bright red sun is partially visible. The overall style is expressive and somewhat abstract, with visible brushstrokes and a rich color palette of blues, greens, and reds.

Vader liefde

Ook in tijden van
Alzheimer en
Covid-19

Michèle Wera

Voorwoord

*Een te lang leven gezien door de ogen van de jongste dochter.
Het leven was al voltooid; het is nu wachten op het sluitstuk.
Samen met pa tot het verlossende eind. Zo moet het zijn, zo
is het goed.*

Met deze woorden opende ik als mantelzorgster een blog als eerbetoon aan mijn demente vader. Een hommage aan mijn vader: pater familias, onderwijzer, liberaal. Begin augustus 2021 verruilde ik Den Haag voor de ouderlijke woning in Tessenderlo in België. Ik zou er blijven tot medio december. De kwaliteit van zijn leven kreeg voorrang op de kwaliteit van het hoger onderwijs. Werk in combinatie met mantelzorg bleek haalbaar in tijden van corona. Vier intense maanden deelden we lief en leed, en pa herstelde zich enigszins. Hij is inmiddels 97.

Vaderliefde bundelt mijn schrijfsels voor de blog. Heel misschien kunnen we samen enkele hoofdstukken lezen. Heel misschien herkent mijn vader zichzelf in de herinneringen en overpeinzingen. Heel misschien verschijnt dan toch nog een glimlach.

Den Haag, april 2022

pater familias
onderwijsman
liberaal

Inhoud

En attendant Godot	8	Niet fraai	44
Kleine opa van drie	10	Losse draadjes	46
Serene stilte	12	De Witte	48
Nieuwe schooljaar	14	Snotjes	50
De cirkel is rond	16	Herfstvakantie	52
Liberaal onderwijs- vernieuwer	18	Muziek	54
Teamwerk	20	Mantelzorg in NYT	56
Anastasia	22	Wandelen	58
Blauwe paarden	24	Zondag	60
Toerisme in eigen dorp	26	Vroeger	62
Jaren zestig	28	Moussel de Legrain & Toro de Osborne	64
Schoenen	30	Moderne kunst	66
Kiezen	32	Krantenabonnee	68
Schoolrapport	34	Napoleon	69
Blijjochie	36	Voormannen	72
Mijn auto, mijn vrijheid	38	Prul	74
Reflectie	40	Feest	76
Ansichtkaarten	42	Achterwaarts	78

Sint-Idesbald, Villa Artimon
(foto zomer 2018)

29 augustus 2021

En attendant Godot

Hij gaat dood; dat wisten we allemaal. Wanneer en hoe dat wist niemand. Het grillige pad naar het einde is lang, te lang voor een man als mijn vader. Hij zit het uit en wacht af. Zijn gezicht verradert geen emoties anders dan berusting. De regie is hij al lang kwijtgeraakt. Uit de vinnig grijsblauwe ogen die ooit gretig en alert de wereld inkeken, spreekt nu een soort apathie. Verdrietig en boos is hij niet meer; die fase is voorbij. Hij kan ook niet meer verwoorden wat gelukkig zijn inhoudt. Hij kan alleen gebaren dat hij ons bij zich wil hebben.

Wanneer kom je? Waarom ga je al weg? Waar ga je naartoe? Daarna komen de pijnlijke vragen: en ik dan? Blijf ik hier alleen? Zal ik meegaan? Ook deze noodkreten blijven nu achterwege. Hij kent de antwoorden en heeft de moed opgegeven, zo lijkt het wel. Of hij weet niet langer welke vragen aan wie te stellen. Het is ook zo complex, zo verwarrend voor zijn niet functionerend brein. Je zou van minder hopeloos worden. En hij zit daar, in zijn luie stoel, gelaten te wachten op wat ooit zal komen.

René Magritte, *La Décalcomanie*, 1966
Parijs, Centre Pompidou (foto dec 2016)

1 september 2021

Kleine opa van drie

Een zeldzame glimlach bewaart hij voor zijn achterkleinzoon. Gelijk heeft hij. De toekomst ligt bij het kleine grut dat hem achteloos benadert en lostrekt uit zijn eeuwige mijmeringen. De vlugge stapjes, de klevrige handjes, de dwingende eerste woordjes. Het klinkt hem vertrouwd in de oren ook al moet hij diep graven in zijn vage herinneringen. Samen chocolade eten, de tuin inlopen, een tekenfilm kijken; dat lukt altijd. Als twee kompanen die elkaar instinctief aanvoelen en verder geen behoefte hebben aan tekst en uitleg. Een zeldzaam moment van geluk in een voltooid leven.

Dat was twee jaar terug. Inmiddels heeft hij drie achterkleinkinderen. Maar hij registreert ze niet. Hij kijkt vooral vertwijfeld naar de kleine druktemakers. Die verwarring is overigens geheel wederzijds. ‘Kleine opa’ blijft ook voor hen een mysterie.

Twee van de drie ukkies in Eygalières (foto mei 2021)

6 september 2021

Serene stilte

Na veertig jaar terug in het ouderlijk huis, samen met mijn vader. Een zoete herkenning van betere tijden maar toch vooral een harde confrontatie met wat niet meer is. Hoe moet hij dit ervaren? Vanuit zijn werkkamer troon ik aan zijn bureau en houd ik contact met kantoor en de buitenwereld. Gezeten in een fauteuil houdt hij me gezelschap. Hij tuurt naar buiten, schuifelt met zijn voeten en dreigt voortdurend weg te suffen. Tijd om naast hem te zitten en te benoemen wat zoal passeert; op straat, in de krant, in ons gedeeld verleden, in een voor hem ongrijpbare wereld. Een monotoon verhaal van mijn kant; hij zwijgt, hij knikt, hij gebaart. Zo brengen we samen de eerste ochtenduren door. Onder het toeziend oog van Napoleon is het meubilair herschikt en de kamer toegankelijk gemaakt voor een rollator. De boekenplanken zijn afgestoft maar de collectie blijft gedateerd: de obligate encyclopedieën, ook in het Frans, woordenboeken, antiquarische kunstboeken, geschiedkundige werken. Klassieke muziek op de achtergrond; verder een serene stilte. Al met al een aangename setting die hem rust en geborgenheid lijkt te bieden. Laten we daarvan uitgaan.

Schoolbus RMS Tessenderlo

8 september 2021

Nieuwe schooljaar

Begin jaren zestig verrees het huis op loopafstand van de school, zijn school. De start van het nieuwe schooljaar was altijd een hoogtepunt voor mijn vader. Hoeveel nieuwe leerlingen? Zijn alle docenten present? Krijgen we het lessenrooster rond? Zijn de boeken geleverd? Deden de schoolbussen het nog? Dit alles gaat nu ongemerkt aan hem voorbij. De zogeheten staatschool op de berg ligt net buiten het centrum van het dorp en gaat thans onder de namen Campus Russelberg en Basisschool De Letterberg.

In september 1957 opende de school haar deuren voor 7 docenten en 153 leerlingen. Per 1 juli 1959 trad mijn vader aan als tweede directeur van de Rijksmiddelbare School (R.M.S.) Tessenderlo. In 1967 werd hij studieprefect van het Koninklijk Atheneum (K.A.). Dat zou hij blijven tot zijn pensioen in 1990. Zijn vader ging hem hierin voor: hij was hoofdonderwijzer van een lagere school van de Parochie Sint-Bernard in Lubbeek. Sterker nog: pa werd geboren in het schoolgebouw; het was zijn eerste thuis. Maar zijn vader stierf op jonge leeftijd en zijn elfjarige zoon belandde in Gesticht Scheppers, een Franstalig internaat in Mechelen. De herinneringen zijn bitter. Aan de broeders, aan het verplicht Franstalige onderwijs, aan zijn liefdeloze schooltijd. Hoe anders sprak hij over zijn school die hij veertig jaar lang diende. Vol passie en trots, en terecht ook: een onderwijsman pur sang. Nu rijdt hij zwijgend in zijn rolstoel voorbij zijn school, elke dag weer.

11 september 2021

De cirkel is rond

Huisje, boompje, kindje. Hij kon trots zijn. Het plaatje was compleet, overcompleet met niet een maar drie peuters, en hij was nog maar net de dertig gepasseerd. Ruim zestig jaar later blijft hij alleen achter in een huis dat altijd al te ruim was bemeten. Het past hem als een versleten jas over zijn afgetakeld lijf. Ook de tuin ligt er verweesd bij met hoge bomen die niet langer vruchten dragen. De overhangende takken zwiepen vervaarlijk en geven vooral overlast bij de burens. En zijn nageslacht is inmiddels aan de tweede generatie, elk met een eigen huisje, boompje, kindje; geen beestje. De cirkel is rond. Hij genoot van zijn (klein)kinderen en bleef de spilfiguur tot hij de grip op zijn leven verloor. Gaandeweg was zijn centrale rol als pater familias uitgespeeld. Disharmonie en wrevel begonnen te knagen aan de fundamenten van zijn gezin. Hij keek het met lede ogen aan en moet zich onmachtig hebben gevoeld. Wat bleef nog over van de waarden die hij had willen meegeven? Wat maakte het leven op deze manier nog zinvol? Hij sprak zich er niet over uit. Hij uitte zich overigens zelden over levensbeschouwelijke onderwerpen. Hij was historicus, politicus, pragmaticus, geen filosoof.

Gustave van de Woestyne, *De kindertafel*, 1919
Ukkel, Van Buuren Museum & Tuinen (foto sep 2014)

Reünie personeel K.A. Tessenderlo op 24 april 2016 in de feestzaal van de school ter gelegenheid van de 40ste verjaardag van de eerstesteenlegging van de nieuwe gebouwen. Om herinneringen op te halen met oud-collega's en Paul Wera, studieprefect tot 1990. Feestcomité: Patrick Houben, Mia en Georges Keusters, Marie Vanaudenhove, Michèle Wera

13 september 2021

Liberaal onderwijsvernieuwer

Hij was historicus, geen filosoof. Later ontwikkelde hij zich als politicus vol engagement voor het liberale gedachtegoed. Maar dat kwam ook met beperkingen. Gedecideerd zette hij de roden en katholieken weg in het verdomhoekje en deze kortzichtigheid sierde hem niet. Bovendien was hij minder liberaal dan hij liet uitschijnen. De invloed van de pastoor beperken zeker; een grotere vrijheid voor elk individu was minder vanzelfsprekend. Hij vocht vooral voor zijn eigen vrijheid passend bij zijn liberale idealen. Zo heeft hij zich nooit verkiesbaar willen stellen. Hij was te liberaal om zich te plooiën naar de partijpolitiek. Hij oefende liever invloed uit op de achtergrond. Onderwijs bouwde hij gestaag aan zijn netwerk. Hij kon ook compromissen sluiten en dat wisten zijn partijgenoten te waarderen. Uiteindelijk resulteerden zijn welwillende opstelling, analytisch vermogen en gedegen dossierkennis in een boeiende kabinetsperiode in Brussel. Dat was in de jaren zeventig. Hij maakte zich als attaché sterk voor het vernieuwd secundair onderwijs – het zogenaamde VSO – onder minister Herman De Croo. Verder tekende hij voor nieuwe schoolgebouwen in de Gerhagenstraat. De eerstesteenlegging van de betonnen kolossen in 1976 is veertig jaar later gevierd met een reünie van oud-gedienden. Dat was in 2016. Vijf jaar later herkent hij niemand in het fotoboek. Ook zijn naaste collega's niet.